

Datum

8 februari 2023

Onderwerp

Inbreng VNG over WBSR (35515)

Geachte dames en heren,

Volgende week staat het debat gepland over de *Wet bevorderen samenwerken en rechtmatige zorg (35515)*. De VNG roept u op de wet voortvarend te behandelen, omdat in de wet een aantal voor gemeenten belangrijke zaken wordt geregeld:

- Er komt een waarschuwingsregister tussen gemeenten en zorgkantoren, waardoor uitwisseling van fraudesignalen tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren mogelijk wordt;
- De stichting Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) wordt een rechtspersoon;
- Alle gemeenten worden verplicht zich bij het IKZ aan te sluiten.

Gemeenten hebben een wettelijke plicht toezicht te houden op Wmo en Jeugdwet, maar niet de plicht om een toezichthouder aan te stellen. Om deze plicht concreet uitvoerbaar te krijgen, zijn twee fte per gemeente nodig, hetgeen neerkomt op een aanvullend budget van 85 miljoen structureel. Wij vragen u dit punt onder aandacht van de minister te brengen. Hieronder lichten wij een en ander toe.

Voorkomen en aanpakken van zorgfraude

Zorgfraude is een belangrijk onderwerp. Gemeenten willen zorgfraude voorkomen en aanpakken. De aanpak van zorgfraude is complex. De Wet Maatschappelijk Ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet (JW) zijn als het om toezicht en handhaving gaat, niet eenduidig. Bovendien beperken veel fraudeurs – dat zijn voor het overgrote deel zorgaanbieders, maar het gaat ook om particulieren -- zich niet tot één zorgwet. Zij maken juist vaak gebruik van schotten tussen zorgwetten om ongezien te blijven. Goede samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren bij het voorkomen van fraude en fraudebestrijding is van groot belang. Om die reden is het extra complex dat het slechts zeer beperkt mogelijk is gegevens over zorgaanbieders uit te wisselen met andere gemeenten en met de partners in de zorgketen.

Gegevensuitwisseling

Om zorgfraude te kunnen voorkomen en bestrijden is gegevensuitwisseling, zowel tussen gemeenten als met zorgpartners in de zorgketen, essentieel.

De *Wet bevorderen samenwerken en rechtmatige zorg* geeft gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren de noodzakelijke wetgeving om zorgvuldige uitwisseling van fraudesignalen tussen de zorgdomeinen mogelijk te maken, o.a. via het waarschuwingsregister. Daarnaast wordt door de wet het huidige samenwerkingsverband Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ), dat in 2016 is opgericht, een rechtspersoon met een wettelijke taak. De wet neemt een aantal belangrijke beperkingen weg in de bestrijding van zorgfraude, die ook de Algemene Rekenkamer vorig jaar in een onderzoek aan het licht bracht^[1].

Het veld wacht sinds 2015 op de wetgeving voor uitwisseling van fraudesignalen

In 2015 is er met de overheveling van AWBZ-zorg naar de Wlz en Wmo niet gedacht aan een grondslag om fraudesignalen uit te kunnen wisselen. Na een zorgvuldige voorbereiding door het ministerie van VWS en betrokken veldpartijen repareert de *Wet bevorderen samenwerken en*

^[1] [Een zorgelijk gebrek aan daadkracht | Rapport | Algemene Rekenkamer – 14-04-2022](#)

rechtmatige zorg deze beperkingen. De wet is in 2020 ingediend en wacht sindsdien op behandeling door uw Kamer.

Behandel de wet voortvarend

Met de komst van de Wmo 2015 en de Jeugdwet hebben gemeenten er forse taken bij gekregen. Ook het toezicht op de Wmo en het toezicht op rechtmatigheid van de Jeugdwet behoren daartoe. Het instrumentarium om die taken goed uit te kunnen voeren, is echter zeer gebrekkig. De wet verbetert de mogelijkheden tot gegevensuitwisseling, waardoor zorgfraude beter voorkomen en bestreden kan worden.

Dit zijn de belangrijkste tekortkomingen in domeinoverstijgende fraudebestrijding die door de wet worden weggenomen:

1. Oprichting van een waarschuwingsregister tussen gemeenten en zorgkantoren:

Via het waarschuwingsregister waarschuwen gemeenten en zorgkantoren (Wmo, JW, Wlz en Zvw) elkaar voor fraudeurs. Het is een enorme tekortkoming dat dit nu nog niet mogelijk is. Dit maakt het namelijk voor fraudeurs makkelijk(er) om 'onder de radar te blijven'. Voor de registratie van sterke vermoedens van fraude gelden strenge criteria.

In het waarschuwingsregister wordt een persoon of organisatie die in het register is opgenomen niet op voorhand uitgesloten. De registratie zorgt ervoor dat een uitvoerende instantie wordt gewaarschuwd voor afwijkend gedrag van een zorgaanbieder (een zelfstandige of zorgorganisatie). De gemeente, zorgverzekeraar of het zorgkantoor bepaalt vervolgens zelf hoe te handelen, bijvoorbeeld door voorzichtiger te zijn bij het aangaan van een contract.

2. Oprichting van de stichting IKZ

Door de wet wordt de stichting Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) een rechtspersoon met een wettelijke taak. Met het IKZ ontstaat één centraal loket waar fraudemeldingen van de verschillende zorgfinanciers bij elkaar worden gebracht. Dat gebeurt onder strikte voorwaarden en waarborgen ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens. Het ontbreken van een wettelijke grondslag voor het delen van fraudesignalen maakt het momenteel ingewikkeld of onmogelijk om informatie tussen ketenpartners in de fraudebestrijding te delen. Het wetsvoorstel geeft partijen een duidelijk wettelijk kader over de manier waarop informatie uitgewisseld mag worden.

3. Verplichtend karakter voor aansluiting gemeenten

Momenteel beslist elke gemeente zelfstandig om aan te sluiten op het IKZ, niet elke gemeente is hierdoor aangesloten. De VNG heeft in 2018 kenbaar gemaakt dat een sluitende ketenaanpak rondom zorgfraude enkel optimaal zal werken wanneer alle gemeenten aangesloten zijn en gebruik maken van de mogelijkheden rondom het informatieknooppunt en het waarschuwingsregister. Om die reden heeft de VNG ingestemd met het verplichtende karakter in de wet rondom aansluiting gemeenten. ^[2]

Wettelijk verplichte toezichthouder (nadere wet- en regelgeving gewenst)

Gemeenten moeten toezien op de naleving van de Wmo en de Jeugdwet, maar er is geen vereiste in deze wetten dat een toezichthouder moet worden aangesteld. Noch om onderzoek naar mogelijke fraude uit te voeren, noch om te toetsen op de kwaliteit van zorg. Slechts voor een gedeelte van het toezicht op kwaliteit, namelijk het toezicht op calamiteiten, is in de wet een toezichthouder voorzien.

Zonder toezichthouder kun je geen onderzoek uitvoeren. De informatie in het onderzoek moet immers op een juiste wijze worden verzameld, om uiteindelijk bij de rechter stand te kunnen houden. Om zorgfraude aan te pakken en te handhaven op kwaliteit is een intensivering van inzet van mensen en middelen vereist. Daarvoor is tenminste € 85 miljoen nodig. Dat komt neer op gemiddeld twee Fte per gemeente.

---

^[2] TIP/U201800301 d.d. 19 april 2018, Besluit VNG deelname gemeenten aan het IKZ